

Sinä päivänä **Simo Jokinen** uskoi nähneensä aaveen.

Aleksanterin teatterin toimitusjohtaja oli kävelyt teatterin narikkakäytävällä. Ovet katsomoon olivat kiinni.

Seinän takaa kuului vaimeaa musiikkia. Se kuulosti klassiselta.

Jokinen arveli, että näyttämöllä oli menossa harjoitukset. Näin täytyi olla.

Hän avasi oven katsomoon. Salissa olikin täysin pimeää.

”Musiikki loppui sillä sekunnilla. Siellä ei ollut ketään.”

Vuonna 1879 valmistuneessa Aleksanterin teatterissa uskotaan kummittelevan. Tarinoita on paljon. Kuuluu raskaita askelia, huokauksia, valot syttyvät ja sammuvat itsestään.

Teatterissa on nähty myös miehen hahmo.

”Joskus tulee spooky olo”, sanoo teknikan päällikkö **Janne Teivainen**.

Selkäpiitä karmii. Tuntuu, että tilassa on muitakin, vaikka tietää olevansa yksin.

Teatterin katsomossa eräs ohjaaja on tuntenut, että häntä kosketetaan olkapäähän. Ketään ei ole ollut lähellä.

Tunnettu näyttelijä on nähnyt sinisen hahmon leijuva salin kakkosparven yllä reunasta toiseen.

Kakkosparvella on myös penkki, jota pitää käydä vähän väliä nostamassa ylös. Ikään kuin joku istuisi siinä.

Kuka kulkee levottomana teatterin käytävillä? Jokinen ja Teivainen uskovat tietävänsä.

”Kyllä se on se venäläinen sotilas.”

Helsinkiiä voi kutsua aaveiden pääkaupungiksi, sanovat uskontotieteilijät **Vanessa Kairulahti** ja **Karolina Kouvola**.

He ovat koonneet helsinkiläisiä kummitustarinoita ja traagisia ihmiskohtaloita teokseen *Helsingin henget – opas aaveiden pääkaupunkiin* (SKS 2018). ►

■ Kabinetin takasta kuuluu outoja ääniä Glo Hotel Artissa.

Täällä kummittelee

Ovet avautuvat itsekseen. Valkoinen hahmo liikkuu öisin puistossa. Joku on selannut papereita, vaikka huoneessa ei ollut ketään. Helsingissä on paljon kummituksia.

TEKSTI **SILJA LANAS CAVADA** KUVAT **MARJO TYNKKYNE**

Useat silminnäkijät ovat nähneet päättömän hahmon ajelevan hissillä ylös ja alas. Se säilyttelee mielellään naisia.

Mukana on vanhoja ja myös uusia tarinoita. Esimerkiksi Svenska Teaternissa liikkuu seitsemän aavetta, joista ei tiedetä oikeastaan mitään. "Kaupungilla" niistä kuitenkin puhutaan.

Jo suomalaisessa kansanuskossa on kerrottu tarinoita persoonattomista ja kasvottomista henkiolennoista, "väestä", joka liikuskeli hautausmailla ja varioi kuolleita.

"Ulkonäöltään kirkonväkeä on kuvattu mustan ja valkean sävyisiksi läpikuultaviksi olennoiksi. Ne saattoivat näkyä vain osittain, tai niiltä saattoi puuttua raajoja, kuten käsiä tai jalkoja. Aina kirkonväki ei näyttäytynyt selkeästi vaan ilmaisi läsnäolonsa epämiellyttävänä, kalmaa muistuttavana hajuna tai sumuna", tutkijat kirjoittavat.

Helsinkiläisissä kaupunkilegendoissa on samaa kuin maailman muiden aavepääkaupunkien, kuten Tukholman, Edinburghin tai Yorkin, tarinaperinteessä. Kummitukset eivät ole haituvalaisia vaan enemmänkin persoonia ja tietynlaisia arkkityyppejä.

Teattereiden vaeltavat henget tunnetaan usein nimeltä. Kansallisteatterissa on nähty katkeroitunut näyttelijä **Ida Aalberg** ja itsensä hirttänyt **Urho Somersalmi**, joka kulkee käytävillä verinen kirves kädessään.

Väitetään, että Kruununhaassa kummittelee jopa joka toisessa talossa.

Yksi Helsingin tunnetuimmista aave-taloista löytyy Vironkatu 1:stä.

Uusrenessanssisen rakennuksen tiloissa on toiminut Diakonissalaitos, Suomen Pankki ja Helsingin yliopisto. Nyt se on asuinkäytössä.

Talossa on kummitellut aave, jota kutsutaan päättömäksi Aleksiksi. Sitä on pidetty Helsingin "vilkkaimpana" aaveena.

Yliopiston aikoina päätön Aleks selaili mielellään tutkijoiden papereita tyhjiä työhuoneissa. Useat silminnäkijät ovat nähneet Aleksin ajelevan pää kainalossa

hissillä ylös ja alas. Se säilyttelee mielellään naisia.

Aleksilla on yllään venäläisen upseerin univormu.

Kuka Aleks on? Venäjän keisarillisen laivaston meriupseeri tai merimies, joka hirtti itsensä talon vintille. Näin uskotaan. Syy: sydänsurut.

Mutta kummitustarinoissa pitää olla tarkkana. Ei ole vain yhtä "oikeata", vaan useita.

Aleks asui Vironkatu 1:n talossa vaimonsa kanssa, joka tietävästi petti miestänsä. Tai sitten Aleks oli itse rakastunut naimisissa olevaan naiseen.

Päättömiä kummituksia löytyy Helsingistä muitakin. Kerrotaan että Vallisaarissa kummittelee päätön eversti. Hänet oli teloitettu rikoksesta.

Kruununhaassa on sijainnut myös Helsingin viimeinen käytössä ollut hirttopuu. Vielä Ruotsin vallan aikana 1600–1700-luvuilla teloittaminen oli tavallista, jos oli tehnyt suuren rikoksen.

Päättömän Aleksin kerrotaan kadonneen Vironkatu 1:n rakennuksesta taloremontin jälkeen, kertoo Helsingin kaupungin kummituskävelyn opas **Anne Rysti**.

"Yleensä kummitukset palaavat", hän vakuuttaa.

Maurinkatu 6:ssa Kruununhaassa sijaitsee punatiilinen rakennus. Se tuo mieleen viktoriaanisen ajan. Talo muistuttaa englantilais-skotlantilaista linnaa tai amerikkalaisten elokuvien kummitustaloa.

Huhutaan, että rakennuksessa vaeltanut rapainen Harmaa rouva. Rouvalla on yllään pitkä hame. Hän natisuttelee lattialankkuja, kilisyttelee kattokruunuja ja innostuu joskus soittamaan yläkerran Steinwayta.

Alun perin talon rakennutti teollisuusmies ja senaattori **Ossian Donner** kotikävä potevalle skotlantilaiselle vaimolleen. Nykyisin rakennuksessa sijaitsee Svenska Klubben. ►

HELSINKI

1

Kansallismuseo, Mannerheimintie 34

Harmaa, isokokoinen mieshahmo, ilmeisesti valtionarkeologi Hjalmar Appelgren-Kivalo.

2

Hakasalmen huvila, Mannerheimintie 13 B

Talossa asunut, kulttuurisalonkia pitänyt hyväntekijä ja seurapiirikaunotar Aurora Karamzin.

3

Kansallisteatteri, Läntinen Teatterikuja 1

Näyttelijä Urho Somersalmi, joka surmasi vaimonsa kirveellä ja hirtti itsensä. Näyttelijä Ida Aalberg sekä useita muita näyttelijöitä ja ohjaajia.

13

Glo Hotel Art, Lönnrotinkatu 29

Useita aaveita, joiden henkilöllisyyttä ei tiedetä. Kiusoittelijat, viheltelijät ja vaalea hahmo kellariravintolassa.

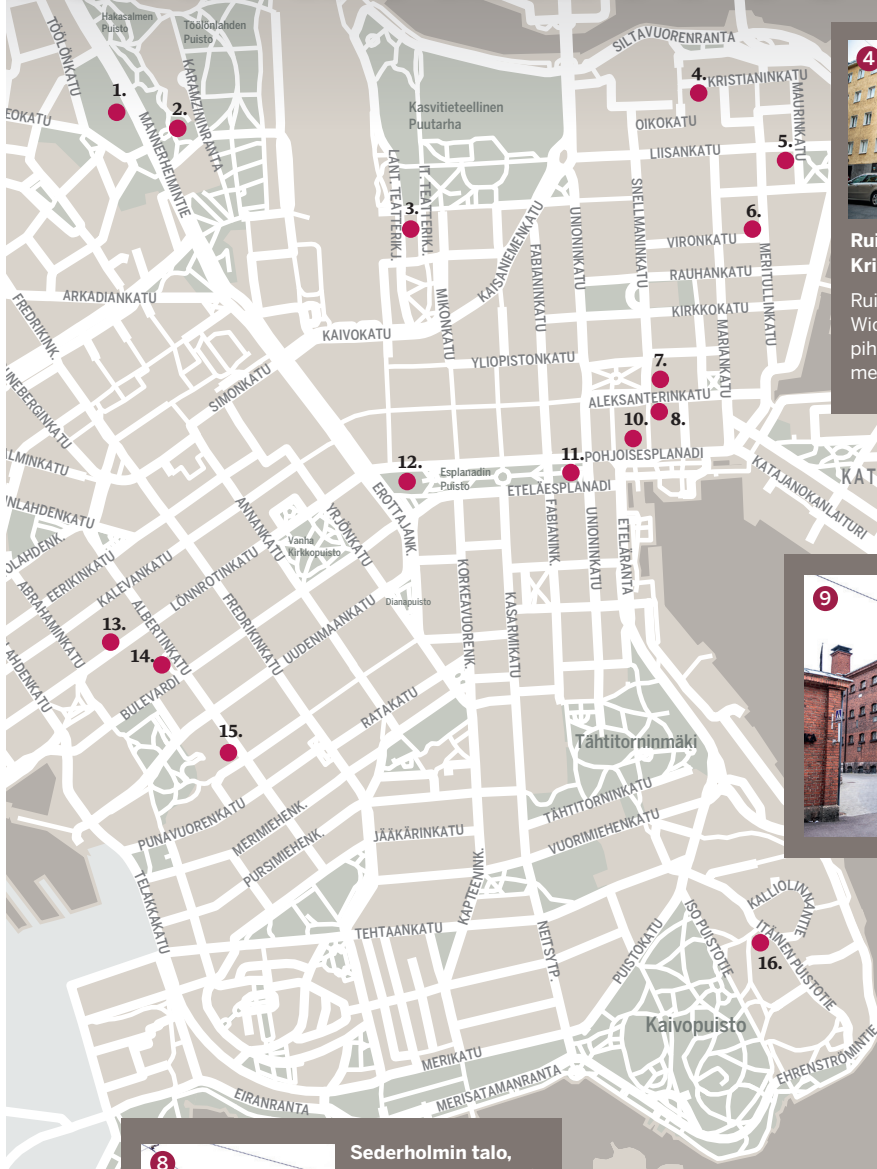
14

Aleksanlerin teatteri, Albertinkatu 23.

Venäläinen sotilas, joka kuoli Bomarsundin pommituksessa ja siirtyi teatteriin linnoituksen kivien mukana.

NGIN KUMMITUSTALOT

**Ruiskumestarin talo,
Kristianinkatu 12**

Ruiskumestari Alexander Wickholm, joka istuskelee pihan neliskanttisella kivellä ja metelöi talossa.

Vironkatu 1

Päätön Aleks, jonka epäillään olevan sydänsuruja potanut venäläinen eversti. Helsingin "vilkkain" aave.

**Svenska Klubben,
Maurinkatu 6**

Talon entinen emäntä, jonka aviomies muurasi talon rakenteisiin aviorikoksen takia.

**Katajanokan entinen
vankila (Hotel
Katajanokka),
Merikasarminkatu 1**

Presidentti Risto Ryti, joka istui Katajanokan vankilassa tutkintavankeudessa. Kummittelu sellissä 401.

**Valtioneuvoston linna,
Snellmaninkatu 1**

Kenraalikuvernööri Nikolai Bobrikov ja apukamreeri Eugen Schauman. Nähty hahmoja ja kuultu laukauksia.

**Svenska Teatern,
Pohjoisesplanadi 2**

Seitsemän eri kummitusta, joita ei ole tunnistettu. Erivärisiä rouvia ja herroja.

**Sederholmin talo,
Aleksanterinkatu 16**

Kauppias Johan Sederholm, joidenkin mukaan Ruotsin kuningas Kustaa IV Aadolf. Sederholmin kummipoika.

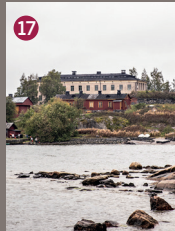
**Albertinkatu 18,
Punavuori**

Murhamies Matti Haapoja ja prostituutio Maria Jemina Salonen. Kävelevät myös pitkin Albertinkatua.

**Villa Kleineh,
Itäinen Puistotie 7,
Kaivopuisto**

Valkea rouva Maria Kleineh, ravintoloitsija Louis Kleinehin vaimo.

**Kemiallinen laitos
Harakan saari**

Tauno Palo, joka työskenteli saaren laboratoriossa jo 15-vuotiaana ennen näyttelijänuraansa.

**Kaupungintalo,
Pohjoisesplanadi
11-13**

Harmaa rouva, joka liikkui talossa jo Seurahuoneen aikoina. Kummitteli myös jo puretulla Huokausten sillalla.

**Ravintola Kappeli,
Eteläesplanadi 1**

Ravintoloitsija Josef Wolonius, joka pyörittä ravintolaa 1800-luvun lopulla.

LÄHTEET:
VANESSA KAIRULAHTI & KAROLINA KOIVOLA: HELSINGIN HENGET (SKS 2018). SAMI AALTONEN: AAVETALOJA (NEMO 2002). MAURI KARVONEN: AAVETALOJA JA IHMISKOHTALOITA (NEMO 2016).

GRAFIikka: VESA TUUKKANEN

Harmaan rouvan epäillään olevan talon edellinen emäntä. Hän asui kivilin-
nan paikalla olleessa puutalossa.

Tarinan mukaan naisella olisi ollut
suhde ajurin kanssa. Aviomies raivos-
tui ja muurasi vaimonsa elävältä talon
rakenteisiin.

Eurooppalaisissa kummitusperintees-
sä kerrotaan levottomista erivärisistä
rouvista. Heitä löytyy myös Helsingistä.

Tuomarinkylän kartanon puistossa on
nähty vaeltamassa lastensa kuolemaa su-
reva valkoinen rouva, Helsingin kaupun-
gintalossa ja Bockin talossa harmaa rou-
va ja Svenska Teaternissa musta rouva
sekä harvinainen turkoosi rouva.

Valkoiset rouvat ovat marttyyrimai-
sia, kovan kohtalon kokeneita. Mustat
rouvat ovat tehneet jonkin hirveän teon
elämässään. Harmaat rouvat eivät ole is-
tuneet oman aikansa naiskuvaan vaan
kapinoineet sitä vastaan.

”He ovat kaikkein mielenkiintoisim-
pia”, Vanessa Kairulahti sanoo.

”He ovat tehneet jonkin viktoriaanista
naiskuvaa rikkovan erheen, jota ei pidet-
täisi nykypäivänä kuolemansyntyinä. Ku-
ten pettäneet miestänsä tai rakastuneet
ylempi-arvoiseensa.”

Naisaaveiden kohtalot ovat usein toi-
mineet myös varoituksena ja heijastel-
leet oman aikansa yhteiskunnallisia nor-
meja.

Miesaaheet sen sijaat ovat saattaneet
olla sarjamurhaajia, armeijan upseereita
tai menestyneitä ravintoloitsijoita, ku-
ten Ravintola Kappelin perustaja **Josef
Wolontis**. Wolontiksen huhutaan huo-
lehtivan ravintolastaan haudan takaa.

Ravintolan kellarissa tavarat siirtyile-
vät paikoiltaan, tuolit katoavat ja ilmes-
tyvät taas paikoilleen.

Tutkijat Kairulahti ja Kouvola
määrittelevät kummituksen se-
littämättömäksi yliluonnollisek-
si henkiolennoksi, näkymättömäksi tai
näkyväksi. Kummitus oireilee; huokai-
lee, tuottaa valoja, hajuja tai liikuttelee
esineitä.

Puhutaan myös kuolleiden sieluista,
jotka kulkevat elävien maailmassa.

Suomalaisessa kansanuskossa on ker-
rottu kotonakulkijoista. Vainajat vael-
sivat jonkin aikaa kotonaan kuoleman
jälkeen, ja sitä pidettiin täysin normaali-
na. Vainajan ”kummittelu” oli osa arkea

Joku tulee makuuhuoneeseen lakanan alle ja yrittää tukehduttaa.

ja omaisten suruprosessia. Rauhallisen
henkiolennon tehtävänä oli lohduttaa
läheisiä.

”Vasta tietyn ajan jälkeen koettiin, et-
tä kuollut omainen muuttuu epätoivo-
tuksi kummitukseksi”, Karolina Kouvo-
la sanoo.

Ortodoksisen kirkon näkemyksen mu-
kaan se oli 40 päivää. Sen ajan Perkele
kiusasi Kristusta erämaassa tai ruumiin
balsamoiminen Raamatun mukaan kes-
ti. Luterilaisessa perinteessä puhuttiin
vuodesta.

Vielä 1800-luvun Suomessa hautaus-

maat ruokkivat kummitustarinoita. Nii-
hin johdattivat karsikkometsät, ja mat-
kan varrella oli karsikkopuu, johon
kirjoitettiin vainajan nimikirjaimet se-
kä synnyin- ja kuolinvuosi. Puu oli vai-
najalle merkki siitä, että tästä eteenpäin
ei ole takaisin tulemistä.

”Jos kyseessä oli oikein räyhähenki,
hauta saatettiin avata ja kääntää ruumis
toisinpäin ja jopa sitoa jalat ja kädet yh-
teen”, Kairulahti sanoo.

Vainajalla saattoi olla jokin paha teko
tunnollaan, eikä hän siksi saanut rauhaa
sielulleen.

■ Istuuko Aleksanterin teatterin toisella parvella joku?

aaveen läsnäolo”, Kairulahti ja Kouvola kirjoittavat kirjassaan.

Haapojan kerrotaan kävelevän edelleen pitkin Albertinkatua nainen rinnallaan – kuin etsien levottomana jotakin.

Glo Hotel Art on ”Vanhan Polin” graniittilinnassa Lönnrotinkatu 29:ssä. Hotellin henkilökunnalla on useita kokemuksia oudoista ilmiöistä ja tuntemuksista.

Ylimmän kerroksen Torni-kabinetin pyöreässä huoneessa syttyvät öisin valot itsestään. Ovea on vaikea saada auki. Monen mielestä huoneesta tulee kuristava tunne.

Kerrotaan, että kabinettiin on hirttäytynyt rakennuksen ravintolassa aiemmin työskennellyt mies.

”Tornin kummitus piruilee kanssani valojen kanssa. Joka toinen kerta en saa valoja päälle. Mutta luulen, että se on ystävällinen ja vähän vitsailee”, kertoo vastaanotossa työskentelevä **Anna Mäkinen**.

Talon kolmannen kerroksen Fresco-kabinettia on kutsuttu aiemmin Pokka-montuksi.

Teekkarit järjestivät siellä laittomia pokeri-iltojaan. Huonetta hallitsee valtava takka, josta kuuluu outoja ääniä, napsahduksia ja mekkalaa.

Uskomusten mukaan kuolleet henget jäävät asustamaan talon uuniin. Kansanperinteessä ajatellaan, että se, joka on sytyttänyt ensimmäisenä tulen uuniin, jää kuoltuaan vahtimaan taloa.

On täällä muitakin.

Hotellin käytävillä liikkuu leppoisan oloinen henkiolento, joka viheltelee kolmen nuotin vihellystä. Alakerran kellari-ravintolassa on nähty vilaukselta valkoisen hahmo.

Eräänä iltana vastaanottovirkailija **Sini Pesonen** tuli avaamaan à la carte-ravintolaa.

”Yhtäkkiä näin pöydässä 31 vanhan hohtavan miehen. En ajatellut sen enempää siinä vaiheessa, otin jo menun käteen”, hän kertoo.

”Mutta tämä herra vain katosi. Menin paikalle katsomaan, että mitä ihmettä täällä tapahtuu. Siinä kohdassa oli vähän viileämpää kuin muualla ravintolassa.”

Ovatko kaikki nämä tarinat pelkkää kummitusromantiikkaa?

Tutkijat Kairulahti ja Kouvola eivät ota kantaa siihen, ovatko tarinat tosia vai eivät.

Mutta tärkeä tehtävä niillä heidän mukaansa on: ne toimivat yhteiskunnassa varaventiileinä, joiden kautta ihmiset voivat purkaa pelkojaan, traumojaan ja yhteisön normeja.

”Jos ihminen kokee nähneensä kummituksen, hän on nähnyt kummituksen.”

Kuolitko Bomarsundin pommituksessa?
”En.”

Vai onko täällä joku muu? Onko täällä Matti?

”Ei.”

Sano oma nimesi?

”Karita.”

Sanoitko Karita?

”Apua.”

Annatto naisystävänkin sanoa jotakin?

”Apua.”

Mikä naisen nimi on?

”Karita.”

Oletko upseeri?

”Ataka.” (”Hyökkäys” venäjäksi)

On yö. Aavedata-ryhmä on Aleksanterin teatterissa. Ryhmän jäsenet yrittävät saada yhteyden teatterissa liikkuvaan henkiolentoon, jota epäillään Ahvenanmaan Bomarsundissa kuolleeksi venäläiseksi sotilaaksi.

Teatterin perustukset on rakennettu Bomarsundin linnoituksen kivistä ja henkiolennon epäillään matkanneen niiden mukana Helsinkiin.

Keskustelu on Aavedatan YouTube-kanavan videolta. Niitä on siellä ladattuna parikymmentä. Videot ovat keränneet 1,6 miljoona katsojakertaa.

Aavedata on **Jupe** ja **Marko Keskitalon** perustama yliluonnollisten ilmiöiden tutkimusryhmä. Ryhmä käyttää apunaan pitkälle vietyä teknologiaa, kuten Ghostboxia ja infrapuna- ja lämpökamerioita. Niiden avulla se yrittää saada henkiolennot ”puhumaan”, kommunikoidaan radioaalloilla.

Keskitalot itse suhtautuvat skeptisesti henkiolentoihin. Mutta Aleksanterin teatterissa he uskovat saaneensa yhteyden venäläiseen sotilaaseen. **SK**

Ovet avautuvat itsestään, ja joku tulee makuuhuoneeseen lakanan alle ja yrittää tukehduttaa.

Helsingin Albertinkatu 18:n asukkaat epäilevät, että talossa kummittelee.

Nykyisen kivitalon paikalla oli aiemmin puutalo.

Syksyllä 1890 **Matti Haapoja** koputti sisäpihan puolella oveen. Eteläpohjalainen Haapoja oli juuri paennut Siperiasta. Hänet oli karkotettu sinne elinkautisvangina murhan ja useiden vankilapakojen jälkeen.

Oven avasi iäkäs taloudenhoitaja. Talossa asui ilotyttö **Maria Jemina Kustaantytär Salonen**.

Illan tai yön aikana talossa tapahtui murhatyö.

Haapoja tukehdutti 30-vuotiaan Salosen tyynyllä. Viisi vuotta myöhemmin hän hirtti itsensä vankilan sellissä su-kasta purkamaansa naruun.

”Prostituoidun vanhassa talossa kaikui välillä valittava naisen ääni. Silloin talloin oli havaittavissa myös pahantahtoisen